

Nu al heeft 12 procent van de 65-plussers intensieve zorg nodig

Marie-Jeanne Boltong

Ouderen langer thuis laten wonen? Voor kwetsbare mensen is dat niet haalbaar

Zelfredzaamheid • Kwetsbare ouderen worden vergeten in de plannen van het kabinet voor de langdurige ouderenzorg, meent de Raad van Ouderen. ‘Zelf je zorg regelen, is echt niet eenvoudig.’

Jeroen den Blijker
redactie gezondheid&zorg

“Het plan om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen; dáár kan je niet tegen zijn”, zegt Marie-Jeanne Boltong over de kabinetsplannen voor de toekomst van de langdurige ouderenzorg. “Vooral vitale ouderen, of ouderen die redelijk gezond zijn, biedt dat perspectief. Maar je kan vraagtekens zetten bij wat het betekent voor mensen die minder vitaal zijn, vooral de kwetsbare alleenstaanden die geen netwerk hebben, en ouderen die niet digitaal vaardig zijn, weinig geld hebben of de taal onvoldoende spreken. Zij kunnen hun zorg en ondersteuning slecht regelen.”

Boltong weet waarover ze spreekt. Ze was voorzitter van een werkgroep van de in 2018 door het kabinet ingestelde Raad van Ouderen. Deze raad bracht afgelopen week een advies uit over de ouderenzorg van de toekomst, waarin de zorg vooral aan huis geleverd moet worden en ouderen veel ‘zelfregie’ krijgen.

Dubbele vergrijzing

Een advies dat ook haarscherp de huidige situatie van ouderenzorg in beeld brengt. Van de 850 ondervraagde ouderen kent bijvoorbeeld een derde (29 procent) wel iemand die geen mantelzorger (familielid) binnen een afstand van 10 kilometer heeft. En een kwart kent een oudere die geen passende thuiszorg krijgen, 26 procent iemand die het ontbreekt aan een passende woning met zorgvoorziening. Kortom: de zorg voor veel ouderen kent nu al veel knelpunten.

En dan moet de inmiddels zo geveerde dubbele vergrijzing nog toeslaan. Want in 2040 is ruim een op de vier Nederlanders 65-plus. Van hen is weer een derde ouder dan 80 jaar.

De roep om zware, gespecialiseerde ouderenzorg zal de komende jaren dan ook enorm stijgen, blijkt uit diverse scenario's. “Nu heeft 12 procent van de 65-plussers intensieve zorg

De Raad van Ouderen maakt zich zorgen over de nadruk op meer ‘zelfregie’ in de ouderenzorg. FOTO ARIE KIEVIT

nodig”, lepelt Boltong wat feiten op. “Maar als mensen ouder worden is die zorgbehoefte natuurlijk groter: van de 85-plussers heeft nu 50 procent veel zorg nodig – verpleeghuiszorg, wijkzorg of acute zorg.”

Meer vrijwilligers

Ondertussen kampt de ouderenzorg met grote personeelstekorten en heel weinig aanwas. De helft van de medewerkers verlaat binnen twee jaar na aantreden alweer de zorg, volgens Boltong onder meer door een combinatie van zware regeldruk en lage salarissen.

Er zijn al 30.000 verpleeghuisplekken te weinig en dat worden er elke week meer

Het rapport schetst daarom ook een aantal mogelijkheden om dit op te vangen. Bijvoorbeeld door meer vrijwilligers – nu vooral vitale ouderen – in te schakelen maar ook door nieuwkomers, zoals gediplomeerde asielzoekers, sneller in te schakelen.

Per saldo zijn er al 30.000 verpleeghuisplekken te weinig en dat worden er elke week meer, zegt Boltong. “Je zou verwachten dat, nu de zorgvraag stijgt, er niet extra bezuinigd wordt. Maar het tegendeel is gebeurd.” Zo is er de laatste jaren, zonder dat het opviel, liefst 1,6 miljard euro onttrokken aan de ouderenzorg, berekende het Centraal Planbureau.

Uitgestelde bouwplannen

“Verder worden veel zorgprojecten incidenteel, dus slechts tijdelijk, gefinancierd”, zegt Boltong. Ze verwijst ook naar een recente brandbrief van

27 zorgorganisaties uit de drie noordelijke provincies. Die vrezen, door diverse lastenverzwaringen en bezuinigingen, volgend jaar een tekort van ruim honderd miljoen. “Haal ons het mes van de keel”, is de smeebede aan de Tweede Kamer. “Draai de bezuinigingen terug.”

De Raad van Ouderen zet ook vraagtekens bij de bouwplannen van het kabinet. Omdat het kabinet niet meer verpleeghuisbedden wil, moeten voor ouderen, afhankelijk van hun zorgbehoeften, 170.000 appartementen, 40.000 zorgwoningen en 80.000 ‘geclusterde woningen’ worden gebouwd. Die moeten vóór 2030 worden opgeleverd. “Maar de bouw zit op slot, de eisen die aan zorg- en geclusterde woningen gesteld worden zijn nog onbekend, dat maakt investeren voor woningcorporaties en beleggers ingewikkeld,” zegt Boltong.

Geriatrische expertise

En dan nog is de vraag, zijn er sowieso wel genoeg handjes om iedereen van zorg te voorzien? Daar is haar werkgroep ronduit somber over. Het tekort aan personeel dat verpleeghuizen nu kennen, zal zich verplaatsen naar de wijkzorg en huisarts, is de angst.

Daardoor groeit uiteindelijk ook het aantal – dure – ziekenhuisopnames. “Nu regelen verpleeghuizen voor hun bewoners alle zorg”, zegt Boltong. “Maar straks moet je als zelfstandig wonende oudere voor je specialistische zorg bij veel meer partijen aankloppen: de fysiotherapeut, de thuiszorg, verpleging, de WMO enzovoort. Dat is zeker voor de zeer kwetsbaren niet te doen. En: wie neemt de regie over de zorg? Heeft de huisarts daarvoor wel de tijd, beschikt die over geriatrische expertise? Daarom moet het kabinet de voorgenomen bevrozing van de verpleeghuissector nog maar eens opnieuw bekijken, vindt Boltong. “Er zal altijd een groep blijven voor wie dat de beste oplossing is.”